

VIDÉKI KÖZÖNSÉGÜNK MŰVÉSZI NEVELÉSE.

ÍRTA: NOVÁK JÓZSEF LAJOS.

A mi közönségünk művészi érzékének és műszeretetének neveléséről szóló sok cikk jelent már meg nemcsak e folyóirat hasábjain, hanem úgyszólván minden napilapunkban és folyóiratunkban. Szinte alig győzzük olvasni is, pedig igen sok és igen jó gondolatot találhatunk bennük, de, bár évek hosszú sora óta látjuk egymásután sorba megjelenni e cikkeket, az eredmény mégis kevés.

Régi nóta, hogy erre mifelénk, magyaroknál, Kárpátoktól Adriáig a sok beszéd divatozik. Sőt, miután írásban még több emberhez lehet beszélnünk, még szokásosabbá vált ma már a sok írás és a sok értekezés. E tenger írásból bármily ügyes és életrevaló tervek és eszmék bukkantak is fel a napvilágra, azoknak legnagyobb része — bizonyára nem az írójuk hibájából — céljukat el nem érték soha. Ott maradtak a papíroson.

E célból azonban nemcsak az ezernyi cikk és értekezés szülemlett meg. Igazán hálásak lehetünk azért, hogy egy-két tettet is láthattunk néha. Eddig azonban csak egy-két apostolunk van olyan, ki hírlapi cikkezek helyett a vidéket járja s a művészetek iránti rajongó lelkesedését iparkodik átvinni hallgatóira is. De ugyan mennyi lehet az, mit egy-két emberünk, bár minden erejének megfeszítésével is, a mi közönségünkön nevelni képes? Egy csepp a tengerben.

És ez még elszomorítóbb.

Senki e munkát egy embertől nem várhatja el. Sziszifuszi munkát nem lehet ma már senkinek a hátára rakni. Azzal úgy sem érhetünk célt, csak mártírokat nevelhetünk. Itt tehát nem az egyes embereknek, hanem itt magának a nemzetnek, a nemzet intelligenciájának kell cselekednie.

Ne feledjük, hogy ha eddig valaki a nemzetet szólította a cselekvések mezejére, az alatt a legtöbb esetben az állam áldozatkészségére számított. Hanem hát az állam se adhat mindent. Nem szabad és nem lehet egy modern állam társadalmának oly egykedvűséggel néznie saját államának mind terhesebbé váló helyzetét, mint ahogy a mi társadalmunk nézi a magyar államot, mely mind több és több milliárdot kénytelen büdzsé-jébe illeszteni a modern kor követelményeinek súlya alatt.

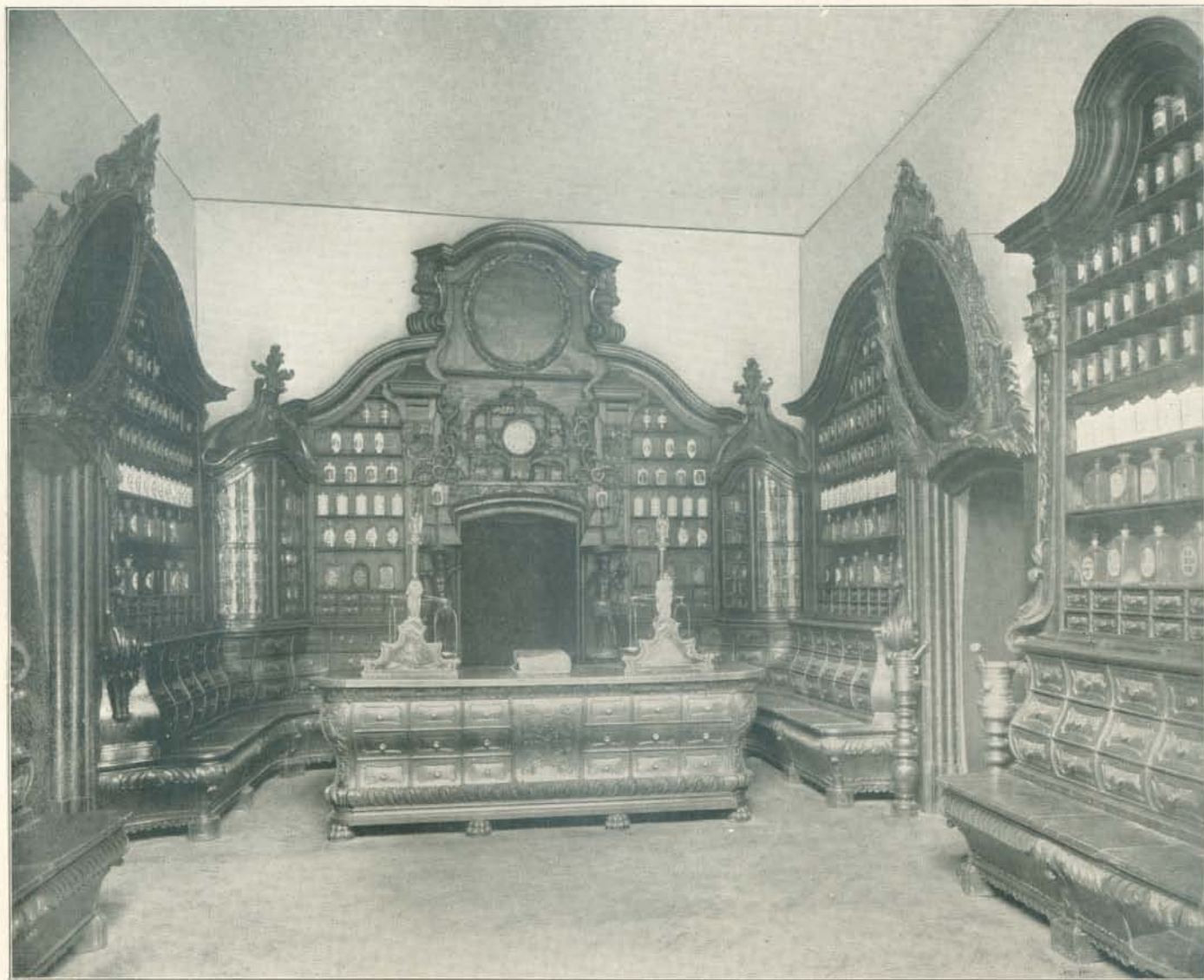
Mi a nemzet alatt tehát nem az államot, hanem csak annak polgárait és városait hívjuk fel a munkára itt. Mirajtnak se múlik, ha jelen cikkünk is csak a sok száz. pusztán a papíroson maradó írások számát fogja szaporítani. Ismétlem, nem mi rajtnak fog múlni, ha még ez a cikkünk, ezek a javaslatok is meddők maradnának.

Azért hát fogjunk bele e munka tárgyalásába in medias res.

Az e tárgyra vonatkozó oly nagy írásözön egy-két szempontból, de csak mellék szempontokból, még sem maradt teljesen meddő. Elérték ugyanis azt, hogy ma már nem igen kell bizonyíthatnunk többé vidéki közönségünk művészeti tudásának bizonyos tájékozatlanságát. Másrészt e cikkek révén elértük azt is, hogy minden erősebb sovinizmus sugálta elfogultság nélkül is megállapíthatjuk azt az öröndetes tényt, hogy vidéki közönségünknel a művészetek szeretete és a művészetek iránti érzék igenis meg van, sőt nem is oly kis mértékben, mint a pesszimizmus hirdeti, csak helyesen és tapintatosan kellene irányítani.

És éppen ez a körülmény követeli meg hatványozott mértékben és minél előbb ebbeli munkánkat is. De ez a körülmény lesz az is, mely nemcsak követeli, hanem meg is könnyíti, sőt igen könnyűvé teheti munkálódásunkat, de csak persze a kezdet nehézségein túl. Addig azonban bizony alaposan bele kell feküdni mindenki részéről és minden irányban eme nagy

197. A KŐSZEGI PATIKA
AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN (1681-1775).

197.

LA PHARMACIE DE KŐSZEG
AU MUSÉE DES ARTS DÉCORATIFS (1681-1775).

198. HÖGG E.: A BRÉMAI POLGÁRI ESKETŐ-
TEREM RÉSZLETE.

198.

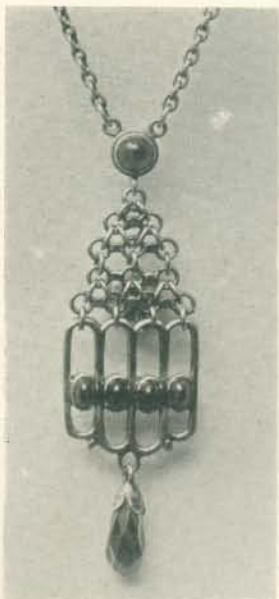
PARTIE DE LA SALLE DES ÉPOUSAILLES
CIVILES À BRÈME.

199. HÖGG E.: A ERÉMAI POLGÁRI
ESKETŐTEREM RÉSZLETE.

199.

PARTIE DE LA SALLE DES ÉPOUSAILLES
CIVILES À BRÈME.

200.

200-202. IFJ. BRÜNDL ÖDÖN:
ZOMÁNCAL ÉS DRÁGAKÖVEKSEL
DÍSZÍTETT EZÜST NÁSFÁK.

201.

202.

PENDANTIFS D'ARGENT
ORNÉS DE PIERRERIES
ET D'ÉMAIL.

203.

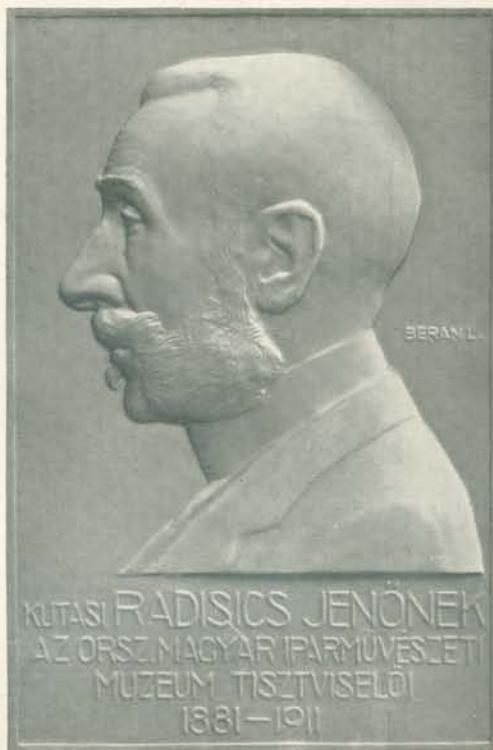
203-204. SZIRMAI ANTAL:
PLAKETT-TERVEZET.

204.

PLANS D'UNE
PLAQUETTE.

205. BERÁN LAJOS: RADISICS JENŐ
 30 ÉVES SZOLGÁLATI JUBILEUMÁRA
 KÉSZÍTETT PLAKETTJE.

205.

PLAQUETTE EN MÉMOIRE DU JUBILÉ
 DE M. EUGÈNE DE RADISICS.

206.

206. SZÁSZ VILMOS: RABSZOLGA, BRONZSZOBOR.
 ESCLAVE, STATUETTE DE BRONZE.

207.

207-208. TELCS EDE: A VALLÁS- ÉS
 KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERNEK
 AZ 1907. ÉVI PÉCSI KIÁLLÍTÁS
 ALKALMÁBÓL ADOMÁNYOZOTT ÉRME.

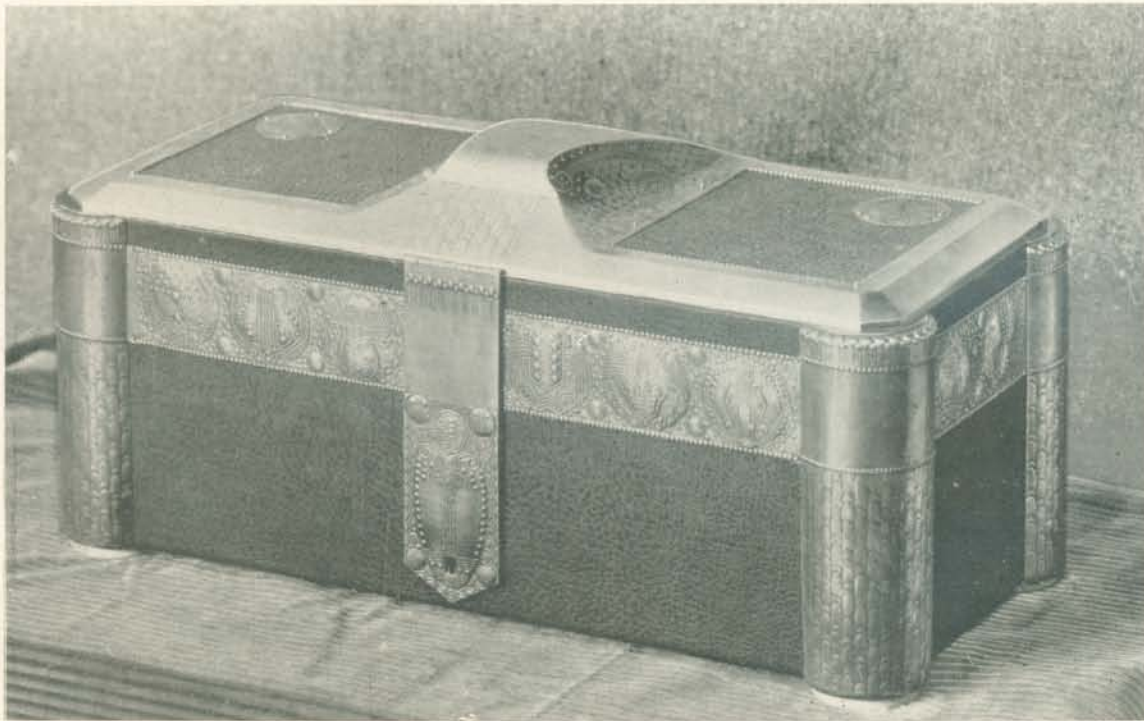

208.

MÉDAILLE DÉCERNÉE AU MINISTRE
 DES CULTES ET DE L'INSTRUCTION
 PUBLIQUE À L'OCCASION DE
 L'EXPOSITION DE PÉCS EN 1907.

209. GALAMBOS JENŐ: HAMUTARTÓ BRONZBÓL. BUTHY JÁNOS ÉS CSURIK JÁNOS: RÉZ-ÉKSZERDOBOZ ÉS DOHÁNYZÓKÉSZLET. UTÓBBI RÉZBŐL ÉS SZARÚBÓL.
 CENDRIER. ÉCRIN EN CUIVRE. GARNITURE POUR FUMEURS EN CUIVRE ET EN CORNE.

210. MEYER ANTAL: ÉKSZERDOBOZ,
 KÉSZÍTETTE WILFINGER GY. ÉS KISZLING J.

ÉCRIN.

211. MEYER ANTAL : GYÜMÖLCSTARTÓ.
KÉSZÍTETTE MLINEK ADOLF.

FRUITIER.

212. MEYER ANTAL : SZIVARDOBOZ
EZÜSTÖZÖTT RÉZVERETEKSEL.

212.

BOÎTE À CIGARES AVEC GARNITURES
EN CUIVRE ARGENTÉ.

KÉSZÍTETTE WILFINGER GY. ÉS KISZLING J.

213.

213. KÓS KÁROLY : GYÜMÖLCSTARTÓ EZÜSTBŐL DRÁGAKÖVEKKEL. FRUITIER EN ARGENT.

214.

214. BUTHY J. ÉS CSURIK J. : PAPIRVÁGÓKÉS SZARÚBÓL. PLOIR EN CORNE.

munkába. Mert ez az. Annak kell lennie. S végre vegyük észre e hatalmas munkának óriási súlyát is, egy egész nemzet, egy nagy nép milliónyi középosztálybelijének eddigi gondolkozását megváltoztatni, helyes irányba terelni. Mert itt ezt kell tennünk, ez itt a cél.

E hatalmas céllal arányban kell állania a munkának és munkásoknak is. De persze a pénzügyi rész, az sehogy sem áll arányban vele, mert az ezen oly hatalmas jelentőségű és súlyú munkához képest annyira elenyésző csekélység, hogy szinte hihetetlen.

Ez tehát semmiféle akadályt nem gördíthet a tervezet kivitele elé.

A megoldást pedig az eddig is szokásban lévő módon akarjuk kivitelre juttatni. Közönségünknek művészeti gondolkozását és érzékét a helyes irányba terelni, ápolni és fejleszteni ugyanis az az egyetlen mód mutatkozik legeredményesebbnek, melyet már úgy a külföldön, mint nálunk is leginkább a fővárosban elég régóta és igen kedvező eredményekkel próbáltak ki, s ez a szemléltetéssel kapcsolatos előadás.

A vidéken ugyan voltak eddig is előadások és felolvasások, mik e cél szolgálatában állottak. De a felolvasások az eddigi viszonyoknak megfelelően csak nagyobb időközökben ismétlődhettek, vagy egyáltalán nem is ismétlődtek. S nem is szólván arról, hogy a kellő gyűjtemény nem állván a felolvasások rendelkezésére, csak egy igen elenyésző kis területre szorítkozhattak s egymással tárgyuk szerint sem lehettek szerves összefüggésben, hanem ötletszerűleg kaptak ki innen is, onnan is egy-egy részt a művészetek oly szövevényes s annyira egységes nagy területéről.

Szükséges tehát nemcsak a tervszerű, hanem épp oly mértékben a folytonos és nem lankadó munka is. Csakis az egymással szoros összefüggésben lévő és a lehetőségig vitt rövid időközökben megismétlődő felolvasások és művészeti tárgyak, képek bemutatása által érhetjük el évek során azt a nagy célt, melyet oly régóta, eddig tervnélküli és célszerűtlenül szétpazarolt erőinkkel hiába iparkodtunk megközelíteni.

Ezen előadások megtartására szakavatottakat találni nem is igen volna oly nehéz, hiszen az Iparművészeti Múzeum évek óta tart ilyen felolvasásokat a fővárosban.

Tervünk szerint a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium megkeresné, illetőleg felhívna egyelőre kezdeményezésként 15—20 legintelligensebb és leggazdagabb városunkat, hogy évi költségvetésébe illesszen bele, mondjuk 1400—1500 koronát abból a célból, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által megbízott ügyvezető igazgató, az általa kiküldött szakemberekkel a városban szeptembertől júniusig, ha vonként egyszer tehát minden városban évenként tizszer felolvasás tartassék, mely által a város közönségének művészetszeretetét és izlését a magyar művelt társadalomhoz méltó módon továbbra is ébren tartsuk és fejlesszük.

Ebből az évi 1400—1500 koronából a felolvasóknak a tiz előadásért járó tiszteletdíj (egyenként 100 korona) 1000 koronát tenne ki. A fennmaradó 4—500 koronából pedig a meghívók, plakátok s egyéb adminisztrációs költségeket fedezné a város, továbbá, mint később látni fogjuk, az előadások anyagának kiegészítésül szolgáló iparművészeti vagy művészeti tárgyak kis gyűjteményének vasuti szállítását és biztosítási díját is, melyre ez összeg bőségesen elégséges volna.

Megjegyezzük, hogy az előadások kinyomatásával s azoknak pár fillérért a nagy-közönség rendelkezésére való bocsátásával pár száz koronát vissza is kapnának a városok kiadásaikból.

De nagyon természetes, hogy itt, miután nagy és fontos, nemzeti ügyről van szó, a kezdeményezőnek nem magánosoknak és nem is a városoknak, hanem a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak kellene lennie. Az ő kezeire bizzuk ez ügy tovább vitelét, kidolgozását és megalakítását, Mert hiszen ki lenne méltó más e tisztre és ki lenne elég erős emez óriási munkával szemben, ha nem a közoktatásügyi miniszterium, melynek hivatása, hogy a magyar állam kiskorúinak iskolákat,

felölt polgárainak pedig kultúrát nyújtson. S reméljük ezt a miniszteriumtól annyival is inkább, mert e nagy horderejű munkát tervünk szerint neki csak az egész intézmény élére állított ügyvezető-igazgató évi tiszteletdíját kellene adnia.

Nemkülönb a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumra hárulna az előadásokhoz szükséges illusztrációk, diapozitív-lemezek beszerzése stb. Azután meg a kereskedelemügyi miniszteriumtól a felolvasók számára esetről-esetre vasúti szabadjegyeket eszközölni ki.

Tervünk anyagi része tehát látnivalóan oly annyira csekély összegeken múlik. De ha még ennyit is sokallanak, akkor legyen felolvasás kéthavonként s akkor a városoknak mindössze 7—800 koronát kell megszavazniok. Persze az eredmény így sokkal tovább lesz elérhető s a munka jóval nehezkesebbé válik. De még így is jobb lesz a semminél.

Attérhetünk most már a fogósabb és fontosabb kérdésekre is. Hogyan gondoltuk el az egész akció szellemi részét.

Mindenek előtt állapítsuk meg az általunk javaslatba hozott ügyvezető-igazgatónak hatáskörét, mely az egész szervezet irányítása, vagyis a felolvasók megbízása, a felolvasásokhoz szükséges művészeti tárgyak megszerzése, illetőleg kölcsönkérése, az évenkénti program úgy tárgyi, mint személyi és helyi megállapítása városok szerint és mindezeket kívül az elmaradhatatlan adminisztratív munka lenne.

A felolvasók munkáját, illetve a felolvasásokat illetőleg már nem elégedhetünk meg pár szóval. Ők végzik a legfontosabb munkát, s a sikert a felolvasások döntik el, ezeknek pontos meghatározása tehát a legfontosabbak közé tartozik.

A felolvasók számát, hitünk szerint legalkalmasabb volna annyiban állapítani meg, ahány városban felolvasásokat tartanak. Így minden felolvasóra havonként egy felolvasás esne, mely idő körülbelül elégségesnek látszik, a megkívánandó előtanulmányokon kívül természetesen, arra, hogy a felolvasó előadásának anyagát kellőleg kidolgozassa. Szükség esetén — mely azonban csak akkor állana be, ha sok város jelentkezne — lehetséges az is, hogy félannyi felolvasó legyen, mint amennyi város. Így kéthetenként tartana előadásokat egy felolvasó, ami csak föltétlen szükség esetén alkalmazható.

A felolvasások anyagát természetesen az egyes különböző művészetek köréből kellene venni és nem csupán a műtörténelemből, mint ahogy eddig a legtöbb esetben történt. Mert ne feledjük, hogy míg fővárosunk közönségének száz és száz alkalma nyílik úgy a kiállításokon, mint a múzeumokban megismerni úgyszólván az egész műtörténelem jó nagy részét s az egyes korszakok és korok alkotásait, addig vidéki közönségünket ettől meglehetősen távol tartják a mi speciális viszonyaink. Ezért vidéki közönségünknel a fősúlyt nem a letűnt korok művészetének elsajátítására, hanem a mai művészeti viszonyok közötti eligazodására, tájékoztatására kell fektetnünk. Ez annyival inkább is szükséges, mert éppen a jó vidék közönsége az, melyet a mi fővárosi és külföldi „szabadkézzel festett valódi” olajfestmény kereskedőink, az izléstelen nippelkel házaló ügynökök stb. a legjobban kihasználnak, az alig tengődő magyar iparművészet rovására.

És éppen ez okokból nemcsak az egész ország közönsége, hanem épp úgy művészetünk, mint iparművészetünk is egyformán nyerne e felolvasások rendszeresítése által. S így többszörös nemzeti érdekünk követeli ez ügynek minél előbbi foganatosítását.

Eltételezve attól, hogy a felolvasások tárgyának megállapítását mi az ügyvezető-igazgatóra bizzuk tervünkben mindenkor, mégis, hogy tisztább képet mutathassunk be arról, amit akarunk, egy tárgyi összeállítást fogunk itt felvenni s azokat egyenként részletezzük is. E tárgyfelosztás egész javaslatunknak gerincét adja és belőle minden törekvésünk kiolvasható.

Az első évben — városonként a megengedhető, illetőleg a szükséges változtatásokkal — a következő tíz felolvasást tartanók szükségesnek:

I. és II. előadás. A lakásról általában. Ezen előadás keretében képekben és rajzokban minél több sikerülten berendezett lakást mutatnánk be úgy a modern angol és német, mint a modern magyar iparművészet alkotásai közül. Kiterjeszkednénk az annyira fontos előállítási árakra is.

III. előadás. Keramiai és üveg- és műtárgyak ismertetése. E keretben bemutatnánk a fontosabb hazai üveg és keramiai műtárgyakat. Adhatnánk egy keveset a kínai és régibb európai keramiáról is (Sèvres, Faenza, Bécs, Meissen, Wedgwood stb.). Épp így a modern angol és német, kopenhágai műremekeket is felvehetnénk. Ezekből egész kis kiállítás kerülne ekkor a hallgatóság elé.

IV. előadás. Képekről. Egy kis tárlattal kapcsolatban rámutatnánk a művészi és művészietlen képekre. A képkeretek szépségeire és fontosságára is kiterjeszkedve. Bebizonyítanánk továbbá a művészi képek értékbeli növekedését és a művészietlen olajnyomatok vagy mázoldmányok értéktelenségét.

V. előadás. Grafikáról. Ismét egy kis tárlat keretében ismertetnénk a rézkarc fajait, a pasztellt, a tollrajzot, szén- és ceruzarajzot, akvarellt stb. Megértetnénk a mi vidéki közönségünk legnagyobb része előtt hihetetlen ama dolgot, hogy a grafikai műveknek is van művészi értéke. És rámutatnánk, hogy a kevesebb vagyonnal bírók is épp oly értékes gyűjteményt és épp oly szép lakásdíszet kapnának a grafika alkotásai közül. Az egyes technikai eljárásokra csak annyiban terjeszkednénk ki, amennyi a grafikus művek megközelítő értékeléséhez szükségesnek látszik. Ismertetnénk a mélynyomásokat és a magasnyomásokat. Különösen a rézkarc, színes fametszés és a sokszorosító eljárások mibenlétére fektetnénk a legnagyobb súlyt.

VI. előadás. Csipkékről. A csipke fejlődése. Régi velencei, francia és brüsszeli csipkék. A magyarországi régibb és mai csipkefajok teljes bemutatása (halasi, sóvári, gömöri stb.) úgy technikák szerint, mint eredetiségük szerint.

VII. előadás. A szőnyegek múltja és jelene. A keleti szőnyegek. Azoknak technikája és szebb darabjai. Középkori szőnyegek és kelmék (Bauvais, Gobelín, Brüsszel, Byzanc stb.). A mai szőnyegek közül a svéd és finn háziipar termékei. Végül a gödöllői, torontáli stb. szőnyegek, bemutatva is.

VIII. előadás. Szobrokról. Igen rövid ismertetésben a szobrászat legkimagaslóbb korairól és művészeiről pár szót és pár képet. Azután a mi hazai középkori szobrainkról is eleget adni, mert elég sok pusztul el közülük a közönség tájékozatlansága miatt is. Végül a mai szobrászatot ismertetnénk, különös tekintettel a kisplasztikára, melynek műveit szabadíszekül leginkább használhatja közönségünk olcsóságuk és kedvességük miatt.

IX. előadás. A női kézimunkákról. Ez előadás keretében szólnunk kellene úgy az asztalneműekről és ágyneműkről, mint az asztalterítőkről, dívánpárnákról, falszőnyegekről, kiegészítőkről stb. stb. És mindezt be is mutatnánk. Hiszen a Magyar Iparművészeti Társulat bármelyik karácsonyi vásárjáról gyönyörű kis kiállítás kerülne ki.

X. előadás. Az ízléstelenségekről. Miután az előbbi előadásokban ismertettük a művészi szépség legkiválóbb alkotásait és tárgyait, nagyon is szükséges, hogy szigorúan rámutassunk lakásaink nevetséges és ijesztő szörnyűségeire is. Itt aztán kiállításra kerülnének a mai vidéki lakás tárgyai, úgyszólván alig egy kevés kivétellel. De nemcsak a nagy japáni papírlapozók, nemcsak a telefestett tükrök és kakukórák, olajnyomatok és fényképkeretek, levelezőlapalbumok és papiros-ballerinák, a „díztörülközők“ és a stíkkelt papucskok, a kefe- és újságtartók, hanem a fa- és bársonyvetés is, melyekkel

a legtöbb szörnyőséget szokták elkövetni a vidéki amatőrök. De nem szabadna innen hiányozni az oly hibásan „kalotaszegi munká”-nak nevezett vánkásoknak, milióknak és ablakfüggönyöknek sem, melyeknek mintái a subavirágok igen hibás elferdítései-
nek variálásából kerülnek ki.

Ennyi lenne szükséges az első évben.

A másodikban már több figyelmet fordíthatnánk a történelmi fejlődésre is, kiterjeszkedvén most már a nagyobb szabású alkotásokra is. Így a második évben az

I. előadás. A lakóházról szólaná, melyben a lakóház fejlődését és kialakulását ismertetnénk meg. Az ókori (görög-római) lakóház szerepét ép úgy felemlitenők, mint a középkori zsarnokok várakait és a fejedelmek villáit, melyekre a legszebb példákat a középkori Olaszország szolgáltatathat. Nemkülönböztetnünk kellene a XVIII. és XIX. századok lakóházait is. Továbbá a mai külföldi (angol, amerikai, német) okszerűen épített lakóházak páratlan előnyeit.

II. előadás. A régi magyar udvarházakról, azoknak típusairól számolná be, mely előadásban felhasználható a régebbi és újabb szepmüvészeti kutatások oly szép és annyira hű anyaga. E régi kúriák után áttérhetnénk a mai modern, de tősgyökeresen magyaros lakóházak szépségeire és kényelmességeire, mikre ha vidéki építkező közönségünk figyelmét ráfordíthatnánk, nagy nyereségünk lenne nem csak az izléses vidéki lakóházak terén, hanem az újabb irányban fejlődő fiatal építőművészeink boldogulásában is.

III. előadás. A bútorok fejlődéséről.

IV. előadás. Ötvösség. Arany- és ezüstművek. Bronzok. A magyarországi ötvös-művészet. A mai ötvösség.

V. előadás. A zománc. Az európai és ázsiai zománcok technikái és anyaga főbb vonásokban. A zománcozás műremekeinek bemutatása képekben és eredetiben.

VI. előadás. Mozaik és üvegfestés a múltban és a jelenben. A magyar mozaik műipar és üvegfestők különös ismertetésével. (Üveg-mozaik és üvegfestés.)

VII. előadás. Kertészet és virágdíszítés. A francia, angol és olasz kertészet a múltban és most. A japán kertészet. A kertek műtárgyai, kutak, padok, szobrok, vázák stb. A reneszánsz kertjei. A városok és terek virágdíszei külföldön és nálunk.

VIII. előadás. Városok és városrendezés. Régi és modern városok utcái, terei, középületei, parkjai, erődei, falai a múltban és most. Úgy az ázsiai, mint az afrikai és amerikai városokra is kiterjeszkedve nagy vonásokban, különös tekintettel mai viszonyainkra.

IX. előadás. Elefántcsontfaragás, fafaragás, úgy a múltban, mint mostani hanyatlásában.

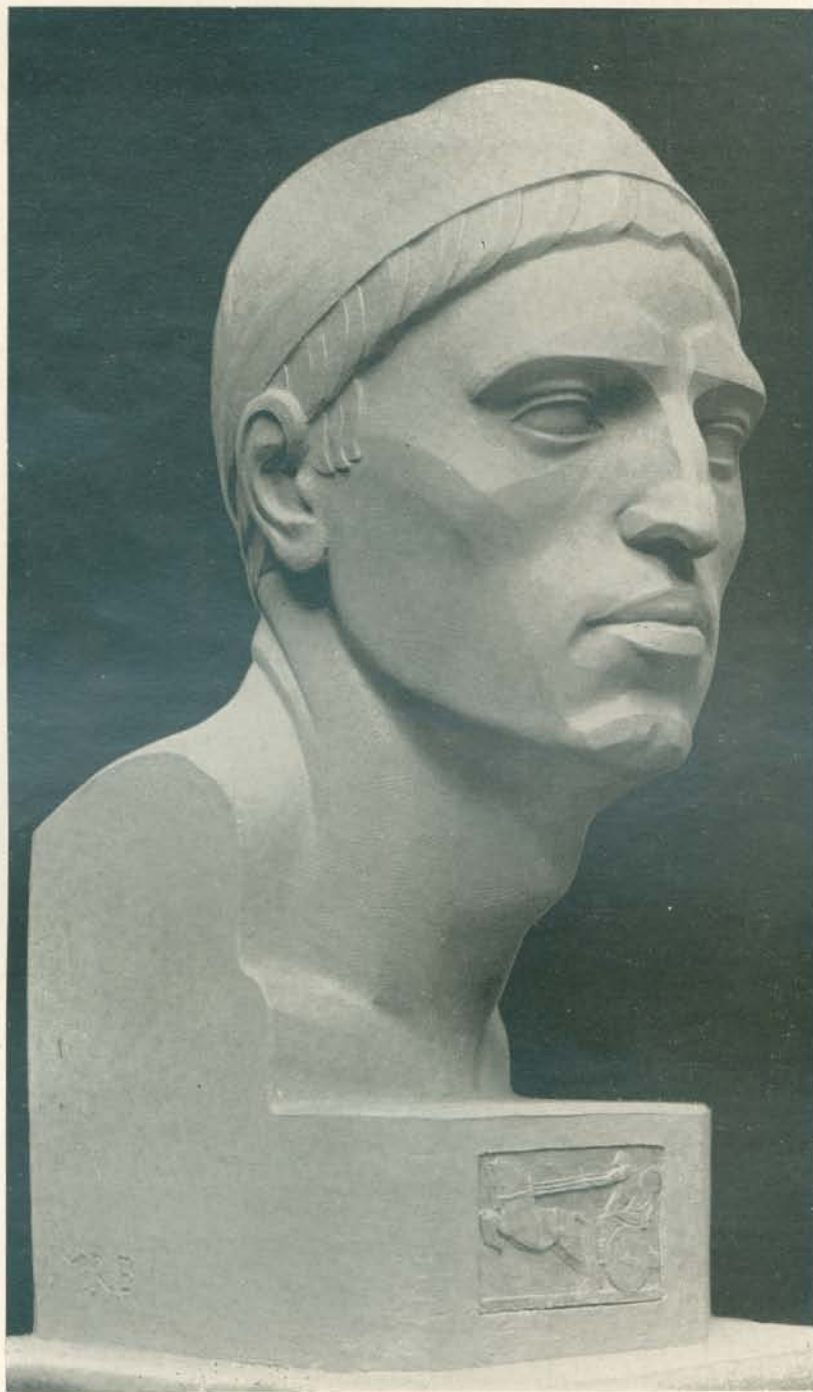
X. előadás. A festés fejlődése. Antik freskók, vázák. Középkori oltárképek. A praeraffaeliták. A reneszánsz. A múlt századi és a mai piktúra irányai, azoknak hibái és erényei.

Ime két évi program.

És ez még nem minden. Ezeken nemcsak változtatni, hanem bővíteni és részletezni is lehet. Mert hiszen lehetne — sőt a későbbi években kellene is — előadásokat tartani még a selymekről, üveg-
neműekről, ruhákról, a népies cserepekről, a szöttekéről és varrottasokról, a népies fafaragásról, a magyar építkezésekről a nép művészete alapján, továbbá az archeológia körébe eső dolgokról, különös tekintettel a hazánkban előforduló avar, kelta, római stb. leletekre stb. stb.

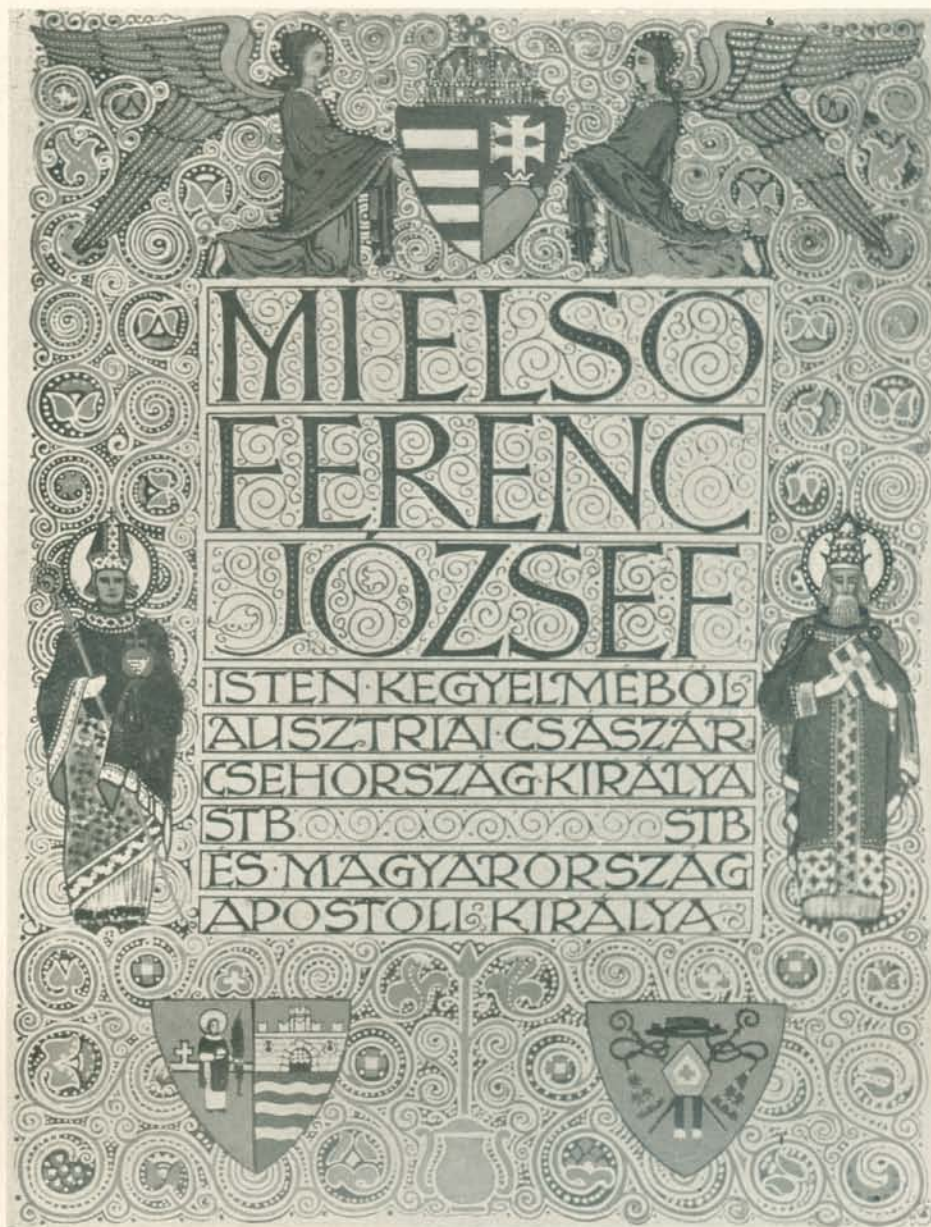
Végül még pár megjegyzést is. Előadásainknál, amint láttuk, mindig a magyar művészet és iparművészet érdekeit iparkodtunk képviselni, de arra vigyázni kellene, hogy a felolvasások reklám előadásokká ne váljanak.

215.

215. TANULMÁNYFEJ, MINTÁZTA IMRE GÁBOR,
SZAKTANÁR SIMAY IMRE.

TÊTE D'ÉTUDE.

216.

216. CSERNOCH JÁNOS
ÉRSEKI KINEVEZŐ OKLEVELE.
TERVEZTE: SZENDRŐI DEZSŐ.

DIPLÔME DE PROMOTION
DE L'ARCHEVÊQUE
JEAN CSERNOCH.

SZAKTANÁR: HELBING FERENC.

SZEKERES BÉLA : FALIKÉP VÁZLATA.

217.

218.

217-218. ORTLER FERENC : FALIKÉP VÁZLATA.

SZAKTANÁR : UJVÁRY IGNÁC.

FRESQUES.

244

Az orsz. m.
Kir. ipar-
művészeti
iskola
évvégi ki-
állításából

219. ENGOBE-DÍSZÍTÉSŰ EDÉNYEK.

KÉSZÜLTEK ENGEL ÁRPÁD ÉS TAR ARTUR TERVEI UTÁN.

219.

POTERIES ORNÉES À L'ENGOBE.

(SZAKTANÁR: GRÓH ISTVÁN.)

220.

220. MINTÁZTA MATEJKA SÁNDOR.

221.

SZAKTANÁR: MARÓTI GÉZA.

221. MINTÁZTA STEINER FERENC.

Mint említettük, az előadásokhoz mindig — ha lehet — egy-egy kis tárlat is kerülne a hallgatóság elé. E kisebb tárlatok anyagát múzeumaink szolgáltatnák, gyárosainkkal, iparművészeinkkel és művészeinkkel együtt, kiknek már saját érdekük is megkívánná ezt. Ezeket a gyűjteményeket az utazások alatt biztosítanák az illető városok, mint ahogy azt fentebb kifejtettük. De az Iparművészeti Társulatnak úgy is szándékában van az ú. n. vándorló-múzeumok megalakítása, Velics László kalksburgi iparművészeti gyűjteményeinek mintájára. Ezek az általunk javaslatba hozott felolvasás-sorozatokat kiegészítenék s így a munkálkodás még nagyobb eredményre nyújtana reményt.

A munka nagy nehézségei pedig ne riasszanak vissza senkit sem. Minél nehezebb a feladat, az erőset és bátrát éppen ez serkenti a minél előbbi és minél tökéletesebb végrehajtásra.

